

Політичний звіт Центр. Комітету на 16 з'їзді В.К.П.

Доклад тов. Й. Сталіна 27 червня 1930 року на 16 з'їзді Всесоюзної Комуністичної Партії

(Продовження.)

Розгортаючи непримиренну боротьбу з соціал-демократією, яка становить агентуру капіталізму в робітничій класі й розбиваючи на порох всі її усілякі ухили від ленінізму, що дують воду на млин соціал-демократії, компартії показали, що вони стоять на правильному шляху. Треба, щоб вони остаточно закріпилися на цьому шляху, оскільки лише на цій умові можуть вони розраховувати на задоволення більшості робітничої класи й успішну підготовку пролетаріату до наступних класових бій, бо тільки при цій умові можна розраховувати на дальнє зростання впливу й авторитету Комуністичного Інтернаціоналу.

Такий стан основних протиріч світового капіталізму, що загострюється до краю в зв'язку зі світовою економічною кризою.

III. ВЗАЙМОВІДНОСИНИ МІЖ СРСР І КАПІТАЛІСТИЧНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

А) Я говорив вище про протиріччя світового капіталізму. Але крім цих протиріч є ще одне протиріччя. Я говорю про протиріччя між капіталістичним світом і СРСР. Правда, це протиріччя не є протиріччям внутрі капіталістичного порядку. Воно є протиріччям між капіталізмом у цілому й між країною, де будується соціалізм. Але це не завдає йому розкладати й розшукати самі основи капіталізму. Більше, воно викриває до коріння всі протиріччя капіталізму й збирає їх в єдиний вузол, перетворюючи їх на питання життя й смерті самих капіталістичних порядків. Тому кожного разу, коли капіталістичні протиріччя починають загострюватися, буржуазія звертає свій зір у сторону СРСР: чи не можна розв'язати того чи іншого протиріччя капіталізму, всі протиріччя капіталізму, разом взяті за ґрунок СРСР, цієї країни Рад, щита іди революції, що революціонує одним своїм існуванням робітничу класу й колонії, що завдає налагоди нову війну, що завдає переробити світ по-новому, що завдає господарювати на своєму обширному внутрішньому ринку, так потрібному капіталістам особливо тепер в зв'язку з економічною кризою.

Відсіля тенденції до авантюристичних наступів на СРСР і до

Про що говорять усі ці факти?

Про те, що стабілізації капіталізму приходить кінець. Про те, що піднесення революційного руху має бути зростає з новою силою.

Про те, що світова економічна криза буде переростати в низці країн на кризу політичну.

Це значить, поперше, що буржуазія буде шукати виходу із становища в дальшій фашизації в царині внутрішньої політики, використовуючи для цього всі реакційні сили, в тому числі й соціал-демократію.

Це значить, подруге, що буржуазія буде шукати виходу в новій імперіалістичній війні, інтервенції в царині зовнішньої політики.

Це значить, нарешті, що пролетаріат, борючись з капіталістичною експлуатацією й небезпекою війни, буде шукати виходу в революції.

інтервенції, яка (тенденція) має посилитися в зв'язку з економічною кризою, що розгортається. Яскравішим виразником цієї тенденції в даний момент є теперішня буржуазна Франція, батьківщина щедрої любові “пан-Європи” “коліска” пакту Келого, найагресивніша й найімперіалістичніша країна з усіх агресивних і імперіалістичних країн світу.

Але інтервенції є палицями з двома кінцями. Це добре знає буржуазія. Добре, — думає вона, — коли інтервенція пройде гладко й закінчиться поразкою СРСР. Ну, а що буде коли вона закінчиться поразкою капіталістів? Адаже була вже одна інтервенція, що закінчилася крахом. Якщо перша інтервенція, коли більшовицькі були слабі, закінчилася крахом, яка гарантія, що друга не закінчиться також крахом. Усі протиріччя капіталізму, разом взяті за ґрунок СРСР, цієї країни Рад, щита іди революції, що революціонує одним своїм існуванням робітничу класу й колонії, що завдає налагоди нову війну, що завдає переробити світ по-новому, що завдає господарювати на своєму обширному внутрішньому ринку, так потрібному капіталістам особливо тепер в зв'язку з економічною кризою.

Відсіля тенденції до авантюристичних наступів на СРСР і до

мири стосунки з СРСР.

Отже, ми маємо два роди факторів і дві різні тенденції, що дують в протилежних напрямках:

1) Політика підриву економічних зв'язків СРСР з капіталістичними країнами, провокаційні наступи на СРСР, явна й прихована робота щодо підготування інтервенції проти СРСР. Діями цих чинників пояснюються такі факти, як розрив англійського консервативного кабінету з СРСР, захоплення Китайсько-Східної залізничної китайськими військовими, фінансова блокада СРСР, “нохді” клерикалів на чолі з папою проти СРСР, організація шкідництва наших спеців агентами чужоземних держав, організація вибухів, підпалів подібно до тих, які вчинили деякі службовці “Лена-Гольдфілда”, замахи на представників СРСР (Польща), причіпки до нашого експорту (Злучені Держави, Польща), і т. ін.

2) Співчуття й підтримка СРСР від робітників капіталістичних країн, зростання економічної й політичної могутності СРСР, зростання оборонноспроможності СРСР, політика миру, що й незмінно проводить радянська влада — це чинники, що зміцнюють міжнародне становище СРСР. Діями цих чинників пояснюються такі факти, як успішна ліквідація конфлікту на Китайсько-Східній залізничній, відновлення стосунків з Великою Британією, зростання економічного зв'язку з капіталістичними країнами і т. ін.

Боротьба цих двох чинників визначає зовнішній стан СРСР.

Б) Говорять, що за причиною в справі поліпшення економічного зв'язку з буржуазними державами є питання про борги. Я гадаю, що це не є довід, щоб платити борги, а привід у руках агресивних елементів для інтервенційної пропаганди. Наша політика в цій галузі ясна й цілком обґрунтована. За умови, коли нам дадуть кредити, ми ладні платити невелику частину переможених боргів, розгладжуючи їх як додатковий відсоток на кредити. Без цієї умови ми не можемо й не повинні платити. Від нас вимагають більшого на якій підставі? Хіба невідомо, що ці борги достав царський уряд, якого скинула революція й за вобов'язання якого радянський уряд не може брати на себе відповідальності.

Говорять про міжнародне право, про міжнародні зобов'язання. Але на підставі якого міжнародного права одні СРСР Басарабію й віддали їй у неволю румунським боярам? За якими міжнародними зобов'язаннями капіталісти й уряд Франції, Англії, Америки, Германії напали на СРСР, інтерв'ювали, грабували його цілих три роки, розорили його населення? Якщо це називається міжнародним правом і міжнародними зобов'язаннями, то що ж тоді є грабунок? (Сміх, оплески).

Чи не ясно, що придуривши ці грабівницькі акти пани “союзники” позбавили себе права покликатися на міжнародне право, на міжнародні зобов'язання.

Говорять про міжнародне право, про міжнародні зобов'язання. Але на підставі якого міжнародного права одні СРСР Басарабію й віддали їй у неволю румунським боярам? За якими міжнародними зобов'язаннями капіталісти й уряд Франції, Англії, Америки, Германії напали на СРСР, інтерв'ювали, грабували його цілих три роки, розорили його населення? Якщо це називається міжнародним правом і міжнародними зобов'язаннями, то що ж тоді є грабунок? (Сміх, оплески).

Чи не ясно, що придуривши ці грабівницькі акти пани “союзники” позбавили себе права покликатися на міжнародне право, на міжнародні зобов'язання.

Говорять далі, що в справі налагодження “нормальних” стосунків завдає пропаганду російських більшовиків. Щоб запобігти шкідливого впливу пропаганди пани буржуї тільки й роблять, що обґрунтовують “кордонами”, “дротяними загородами”, милостиво надаючи честь охоронити “загороди” Польщі, Румунії, Фінляндії і т. ін. Говорять, що Німеччину завідки беруть через те, що їй не хотять ніби то доручити охорону “кордонів” і “дротяних загород”.

Чи треба доводити, що базисання про пропаганду — не довід, щоб встановити “нормальні” взаємини, а привід для інтервенційної пропаганди? Як можуть люди, які не бажають бути смішними, “відгороджуватися” від ідей більшовизму, якщо у самій країні є ґрунт сприятливий для цих ідей? Царат також “відгороджувався” свого часу від більшовизму, але “не відгородився”, як відомо. Не відгородився, бо більшовизм зростає скрізь і всюди не з зовні, а з середини. Немає, здається, країн більш “відгороджених” від російських більшовиків ніж Китай, Індія, Індонезія. І що ж? Більшовизм зростає там й зростає не зважаючи на всілякі “кордони”, бо там є очевидні умови, що сприяють більшовизму. При чому ж тут пропаганда російських більшовиків?

Ось якщо пани капіталісти могли б якось “відгородитися” від економічної кризи, від злиднів мас, від безробіття, від низької заробітної плати, від

експлуатації тощо — тоді інша справа, тоді не було б у них ніякої пропаганди.

Говорять далі, що в справі налагодження “нормальних” стосунків завдає пропаганду російських більшовиків. Щоб запобігти шкідливого впливу пропаганди пани буржуї тільки й роблять, що обґрунтовують “кордонами”, “дротяними загородами”, милостиво надаючи честь охоронити “загороди” Польщі, Румунії, Фінляндії і т. ін. Говорять, що Німеччину завідки беруть через те, що їй не хотять ніби то доручити охорону “кордонів” і “дротяних загород”.

Чи треба доводити, що базисання про пропаганду — не довід, щоб встановити “нормальні” взаємини, а привід для інтервенційної пропаганди? Як можуть люди, які не бажають бути смішними, “відгороджуватися” від ідей більшовизму, якщо у самій країні є ґрунт сприятливий для цих ідей? Царат також “відгороджувався” свого часу від більшовизму, але “не відгородився”, як відомо. Не відгородився, бо більшовизм зростає скрізь і всюди не з зовні, а з середини. Немає, здається, країн більш “відгороджених” від російських більшовиків ніж Китай, Індія, Індонезія. І що ж? Більшовизм зростає там й зростає не зважаючи на всілякі “кордони”, бо там є очевидні умови, що сприяють більшовизму. При чому ж тут пропаганда російських більшовиків?

Ось якщо пани капіталісти могли б якось “відгородитися” від економічної кризи, від злиднів мас, від безробіття, від низької заробітної плати, від експлуатації тощо — тоді інша справа, тоді не було б у них ніякої пропаганди.

Говорять далі, що в справі налагодження “нормальних” стосунків завдає пропаганду російських більшовиків. Щоб запобігти шкідливого впливу пропаганди пани буржуї тільки й роблять, що обґрунтовують “кордонами”, “дротяними загородами”, милостиво надаючи честь охоронити “загороди” Польщі, Румунії, Фінляндії і т. ін. Говорять, що Німеччину завідки беруть через те, що їй не хотять ніби то доручити охорону “кордонів” і “дротяних загород”.

Ось якщо пани капіталісти могли б якось “відгородитися” від економічної кризи, від злиднів мас, від безробіття, від низької заробітної плати, від експлуатації тощо — тоді інша справа, тоді не було б у них ніякої пропаганди.

експлуатації тощо — тоді інша справа, тоді не було б у них ніякої пропаганди.

Говорять далі, що в справі налагодження “нормальних” стосунків завдає пропаганду російських більшовиків. Щоб запобігти шкідливого впливу пропаганди пани буржуї тільки й роблять, що обґрунтовують “кордонами”, “дротяними загородами”, милостиво надаючи честь охоронити “загороди” Польщі, Румунії, Фінляндії і т. ін. Говорять, що Німеччину завідки беруть через те, що їй не хотять ніби то доручити охорону “кордонів” і “дротяних загород”.

КАПІТАЛІСТИЧНА ЧИ СОЦІЯЛІСТИЧНА СИСТЕМА ГОСПОДАРСТВА?

Ми маємо, отже, картину внутрішнього становища СРСР. Ми маємо разом із тим картину внутрішнього положення в найголовніших капіталістичних країнах. Мимоволі виникає питання: а які підсумки, коли порівняти одне з одним і порівняти ці дві картини? Це питання тим цікавіше, що буржуазні діячі всіх країн, буржуазна преса всіх ступнів і рангів до меншовицько-троцькістської в один голос кричать про “процвітання” капіталістичних країн, про “загибель” СРСР, про фінансовий і господарський крах у СРСР тощо.

Отже які висновки аналізу стану в нас, — СРСР і в них — капіталістичних країнах? Відзначимо головні, загальною факти.

У них — капіталістів економічна криза й стан занепаду, як у галузі промисловості, так і в галузі сільського господарства. У нас — у СРСР економічне піднесення й зростання виробництва в усіх галузях народного господарства.

У них, у капіталістів, погіршення матеріального становища трудящих, зменшення заробітної плати робітників і зростання безробіття. У нас у СРСР піднесення матеріального стану трудящих, збільшення заробітної плати робітників, зменшення безробіття.

У них — у капіталістів — зростання страйків і демонстрацій, що приводять до втрати мільйонів робітничих днів. У нас — у СРСР відсутність страйків і зростання трудового лідийому робітників і селян, що дає нашому народові мільйони додаткових робітничих днів. У них, у капіталістів — за-

про дружбу та неутральність. Нарешті, наслідком цієї політики є той факт, що нам пощастило захистити мир, не давши ворогам задучити себе до конфліктів, не вважаючи на низку провокаційних актів та авантюрницьких нападів палів війни. Цю політику миру ми провадитимемо й надалі всіма силами, всіма засобами. Ні одного ступня чужої землі не хочемо. Але й своєї землі ні одного цаля не віддамо нікому. (Оплески).

Така наша зовнішня політика. Завдання полягає в тому, щоб провадити й надалі цю політику з всією настійністю, властивою більшовикам.

гострення внутрішнього становища й наростання революційного руху робітничої класи проти капіталістичного режиму. У нас — у СРСР — зміцнення внутрішнього стану й з'єднання мільйонних мас робітничої класи з радянською владою.

У них — у капіталістів — загострення національного питання й зростання національно-визвольного руху в Індії, Індонезії, Індонезії, на Філіппінських островах, що переходять у національну війну. У нас — у СРСР — зміцнення основ національного братерства, гарантованого національним мир'єднання мільйонних мас народів СРСР, диклад радянської влади.

У них — капіталістів — розгубленість і перспектива дальшого погіршення становища. У нас — у СРСР — віра у свої сили й перспектива дальшого поліпшення становища.

Пророцтво про “загибель” СРСР, “процвітання” капіталістичних країн, тощо. Чи не правдивіше буде говорити про неминучу загибель тих, що потрапили так “несподівано” у вир економічної кризи й що не можуть вибратися з трясовини упадку.

(далі буде.)

ЕМІГРАЦІЯ З ПОЛЬЩІ НАБУЛА ВЕЛИЧЕЗНИХ РОЗМІРІВ.

Тяжке економічне становище Польщі викликає величезну еміграцію з країни. Всього з 1918 до 1930 року з Польщі емігрувало 1,320,000 осіб. З них 723,000 оселилися в європейських країнах, а решта в Америці.

ЕРІХ МАРІА РЕМАРК На західному фронті без змін

Переклав з німецької мови Ж. Бургард.

(27)

(Продовження)

Навкис поза ріг кидаємо другу гранату, і прокладаємо собі вільний шлях; пробігаючи, кидаємо вибухи в шенці, земля здригається, тріщить, паре та стогне, ми спотикаємося, зачепившись за слизькі шматки м'яса, за м'які тіла, я падаю в роздертий живіт, на якому лежить навеньке, чистеньке офіцерське кепі.

Бій припиняється. Зв'язку з ворогами вже нема. Але ми тут більше не можемо утриматись: тому під захистом нашої артилерії нас повертають на наші позиції. Леде зачувши це, ми кидаємось, поспішаючи, до найбільших шанців, щоб набрати консервів, скільки встигнемо, перш за все бляшанки з corned-beef та з маслом.

Повертаємо якраз вчасно. Наступ не поволіється. Більш, як годину ми лежимо захищені і відпочиваємо, але ніхто не розмовляє. Ми поки що так цілком знесилені, що, не зважаючи на голод, не думаємо за консерви. Лише по-

волі ми знову робимося чимсь на зразок людини.

Corned-beef звідтиль відоме на всьому фронті. Ніколи це навіть головна причина несподіваного наступу з нашого боку, бо наше живлення взагалі кепське: ми постійно відчуваємо голод.

Всього ми захопили п'ять бляшанок, там людей краще годують, порівнюючи з нашим голодуванням та нашою буряковою мармеладом; м'ясо там стоїть навколо, бери, скільки хочеш. Гай добув крім цього тоненький французький білий хліб та засунув його за свою перевіс, мов лопату. З одного кінця трошки заквашений, але це можна відрізати.

Це щастя, що тепер ми маємо що доброго з'їсти; наші сили нам іще пригодяться. Наїстися має таку ж ціню, як і гарний шанець; тому то ми такі заподаявали на їжу, бо це може нам врятувати життя.

Тядень здобув іще дві польові пляшки коньяку. Ми частуємо всіх навколо.

Надходить вечір. Скоро ніч, з ліжок здіймаються тумани. Це так, наче б у ямах повно привидів та таємниць. Білий пар боязко лізе, заким наважиться вислизнутися поза край. Тоді тягнуться довгі смуги, від ліжок до ліжок.

Холоднувало. Я стою на варті і дивлюся в темноту. Мені так погано, як завжди після атаки, і тому важко бути сам-на-сам зі своїми думками: це спогоди, що з'являються до мене в хвилину мого занепаду і навівають такий дивний настрій.

Світлові застони високо здіймаються, і я бачу картину: літній вечір, я стою в алеї біля собору і дивлюся на високі кущі, що цвітуть серед невеличкого саду, в якому ховаються духовні особи. Навколо стоять каміни по-статі. Нема нікого; велика тиша охопила цей чотирикутник квітів, сонце тепло гріє грубі, сірі плити; я кладу на них руку і відчуваю теплоту. Над правим кутком шиферного даху здіймається зелена баня собору в тьмяній, м'якій, вечірній блакиті. Поміж освітленими невеличкими колонами холоднувала темнота, яка булає лише по церквах, і я там стою і думаю про те, що коли мені міне 20 років, то я знайму всі ці речі, що так п'януть, і що походять від жінок.

Ця картина така близька, вона мене дотикає, заким зникає в пламені світлової кулі.

Я беруся за свою рушницю і підтягаю її. Люфа вогка, я притискую до неї руку і пальцями витираю вогкість.

Поміж думками за нашим містом за струмком стояв ряд старих тополів. Їх було вже здалека видно і дарма, що вони стояли лише з одного боку, вони здалися тополевою алеєю. Уже дітьми ми дуже любили їх. Вони нас вабили до себе, цілі дні ми сиділи під ними і слухали їх тихий шум. Ми сиділи під ними на березі струмка і спускали ноги в холодну хвилю. Чистий запах води і мільодій вітру в тополях промовляли до нашої фантазії. Ми їх дуже любили, і мені й досі серце швидко бється в грудях, коли згадаю картини цих днів.

Дивно, що всі спогоди, які з'являються, ма-

ють дві властивості. В них завжди тиша, це найсильніше в них, і вони так впливають і тоді, коли в дійсності це і не було в такій мірі. Це являється без звуку, що промовляє до мене очима та рухами без слів, мовки; і їхне почання є та сила, що мене примушує схопитись за свій рукав та за свою рушницю, щоб не звалити собі внасти в спокусу, в бажання покласти своє тіло, і ніжно зеднатися з тихими силами, що лежать поза видимими речами.

Вони такі тихі, бо це для нас таке незрозуміле. На фронті немає тиші, і вплив фронту сягає так далеко, що ми ніколи не виходимо поза його межі. Навіть у віддалених депах та кватирях відпочинку завжди стоїть у наших ушах шум та приглушений гуркіт вогню. Ми ніколи не відходимо настільки, щоб його не чути. Але в ці дні він був нестерпний.

Тиша є причина того, що картини минулого розбухнуть не стільки бажання, як смуток — безмежний, негасимий сум. Вони були, але їх більше не буде. Вони минули, вони є другий світ, який для нас скінчився. В касарнях вони ще викликали дикі, свавільні бажання, там вони ще були з нами зв'язані, ми належали до них, а вони до нас, дарма, що нас розлучили. Вони з'являлися з солдатськими піснями, що ми їх співали, маршируючи поміж небом, що червоніло на сході, та чорними тінями лісу на військовій вправі на степу, це були міцні спогоди, що були в нас та йшли з нас.

Товариші! Відновляйте передплату однієї робітничої газети “Укр. Роб. Вістей”!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІДУЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

“УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ” — одинокий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

“ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ” — одинокий дійсно фермерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фермерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

“РОБІТНИЦЯ” — одинокий журнал в українській мові для працюючої жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

“БОГОВА МОЛОДЬ” — одинокий журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису окрема, або на імя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N, Ltd. Cor. Pritchard & McGregor Sts. Winnipeg, Man.